

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Теоретико-методологічні проблеми психології»

назва навчальної дисципліни

загальна (обов'язкова)

обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова

за освітньо-професійними програмами **«Екстремальна та кризова психологія»** та **«Робота з персоналом»**

назва освітньої програми

підготовки магістрів

найменування освітнього ступеня

у галузі знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

код та найменування галузі знань

за спеціальністю **053 «Психологія»**

код та найменування спеціальності

Рекомендовано кафедрою психології
діяльності в особливих умовах
на 2021 - 2022 навчальний рік.
Протокол від «30» червня 2021 року
№ 12

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни **«Теоретико-методологічні проблеми психології»**

(назва навчальної дисципліни)

2021 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Вивчення методологічних та теоретичних проблем психології є важливою умовою підготовки високопрофесійного фахівця-психолога. Знання основних засад психологічної науки, уміння аналізувати сучасні теоретичні проблеми психології – ознака високої професійної майстерності психолога, свідчення високого рівня його фахової підготовки.

Дисципліна «Теоретико-методологічні проблеми психології» має розкрити майбутнім фахівцям з психології зміст сучасних теоретичних та методологічних проблем психології, підготувати їх до проведення власних наукових досліджень з визначенням їх ролі та значення для розвитку психологічної науки. Знання, отримані під час вивчення цієї навчальної дисципліни сприяють розвитку професійного мислення у здобувачів вищої освіти.

Ознайомлення здобувачів вищої освіти з актуальними методологічними, теоретичними та прикладними проблемами психологічної науки буде сприяти підготовці студентів до усвідомленого вибору проблеми дослідження з метою написання кваліфікаційної роботи.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Ушакова Ірина Михайлівна, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах соціально-психологічного факультету, кандидат психологічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 435. Робочий номер телефону – +38(057)-707-34-74.
E-mail	Ushakova@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	- психологічні особливості особистості на різних етапах вікового розвитку та професіоналізації; - психологія навчання та підготовки спеціалістів до роботи в екстремальних ситуаціях та особливих умовах; - надання психологічної допомоги різним категоріям громадян в різних умовах.
Професійні здібності	- професійні знання і значний досвід роботи в закладах вищої освіти
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1. USHAKOVA I., KONOVALOVA O., SKORYK T., MYROSHNYCHENKO V., TOMENKO V. DETERMINANTS OF STUDENTS' MOTIVATIONAL READINESS FOR FUTURE PROFESSIONAL ACTIVITY. Nuances: Estudos sobre Educação, v. 31, jan./dez. Publicação Contínua. Universidade Estadual Paulista 2020. Pp. 456-470 2. Ушакова І., Штанько В., Коробкіна Т., Дашенкова Н. Professional competence of staff of state authorities: professional destruction and prevention methods. Scientific and practical international conference. Public Administration in the 21st Century: Problems and Development Prospects http://doi.org/10.5281/zenodo.42778979 3. Ушакова І., Іванова Ю., Радько О. ОЦІНКА ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ МЕНЕДЖЕРІВ ЯК ФАКТОРУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ КОМПАНІЇ. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права, № 1, 2021. С. 65-70 4. Ушакова І., Тищенко А., Селюкова Т. ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ТА ЖИТТЄСТІЙКОСТІ В ОРГАНІЗАЦІЇ У СПІВРО-БІТНИКІВ З РІЗНИМ ТИПОМ

	КОГНІТИВНОГО СТИЛЮ ОСОБИСТОСТІ: ПОЛЕЗАЛЕЖНІСТЬ ТА ПОЛЕНЕЗАЛЕЖНІСТЬ. Габітус, № 24 / Том.1, 2021. С.131-135.
--	---

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом навчального року щосереди з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 435 (за попередньою домовленістю). В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета теоретичне та практичне вивчення закономірностей розвитку психологічної науки і її загальної теорії, загальних принципів системного підходу в психології, а також базових категорії, принципів та проблем психології.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
Статус дисципліни	заочна (дистанційна)
Рік підготовки	Обов'язкова загальна
Семестр	1
Обсяг дисципліни:	2
- в кредитах ЄКТС	4,5
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	135
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	10
- практичні заняття (годин)	2
- семінарські заняття (годин)	-
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсовий проект (робота) (годин)	-
- інші види занять (годин)	-
- самостійна робота (годин)	123
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	екзамен

Передумови для вивчення дисципліни

Етнопсихологія та міжкультурна взаємодія, методика та організація наукових досліджень, організаційна психологія та основи організації праці, основи професійної підтримки життя та кар'єри

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійних програм **«Екстремальна та кризова психологія та «Робота з персоналом»**, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПР
Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій	ПР 1

Вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.	ПР2
Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.	ПР3
Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.	ПР4
Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість	ПР 6
Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.	ПР7
Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.	ПР 11

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	ЗК 1
Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	ЗК 2
Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	ЗК 3
Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	ЗК 4
Цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність	ЗК 5
Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	ЗК 6
Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	ЗК 7
Здатність розробляти та управляти проектами.	ЗК 8
Здатність спілкуватися іноземною мовою	ЗК 10
Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та або практики.	СК 1
Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та/або практичної значущості.	СК 2
Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.	СК 3
Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, реабілітаційну, консультаційну, психодіагностичну) з використанням науково верифікованих методів та технік.	СК 4
Здатність організувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.	СК 5
Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.	СК 6

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ УЯВЛЕННЯ ПРО МЕТОДОЛОГІЮ ТА ТЕОРІЮ НАУКИ

Тема 1.1. Теорія та методологія в науці

Тема 1.2. Наука та наукові знання

Тема 1.3. Основні теоретичні підходи в науці

Тема 1.4. Парадигми та дихотомії у психології
МОДУЛЬ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПСИХОЛОГІЇ.

Тема 2.1. Конкретно-науковий рівень методології психології.

Тема 2.2. Основні пояснюючі принципи та їх специфіка в системі психологічних знань.

Тема 2.3 Категоріальний лад психології.

Тема 2.4. Основні проблеми психологічної науки.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна)					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота	
Модуль 1						
Тема 1.1.	14	2	-	-	12	-
Тема 1.2.	14	-	2	-	12	-
Тема 1.3.	12	-	-	-	12	-
Тема 1.4.	12	-	-	-	12	-
Разом за модулем 1	52	2	2	-	48	-
Модуль 2						
Тема 2.1.	19	2	-	-	17	-
Тема 2.2.	21	2	-	-	19	-
Тема 2.3.	34	2	-	-	32	-
Тема 2.4.	19	2	-	-	17	-
Разом за модулем 2	93	8	-	-	85	-
Разом	135	10	2	-	123	-

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.2. Наука та наукові знання.	2
	Разом	2

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Вивчення дисципліни «Теоретико-методологічні проблеми психології» передбачає проведення лекційних та семінарських занять а також самостійну роботу здобувачів вищої освіти. Заняття проводяться в аудиторії за розкладом.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних ситуацій, контрольної роботи тощо. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
1. Поточний контроль			
Модуль 1-2	лекції	5	5
	практичне заняття	1	2
Разом за поточний контроль			7
2. Індивідуальна самот. робота			23
3. Контрольна робота			30
4. Підсумковий контроль (екзамен)			40
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи			100

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання діяльності здобувачів на лекції:

1 бал – здобувач активно слухає, задає питання, уточнює інформацію, актуалізує попередній матеріал;

0,5 – здобувач активно слухає та задає питання.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському/практичному занятті:

2 бали – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

1,5 бали - здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади, але може зробити 2-3 незначні помилки;

1 бал – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблеми теми;

0,5 бали - здобувач не знає відповіді на поставлені питання або поверхово розкрив

лише окремі положення при цьому допустив суттєві помилки.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мовлення, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури, вміння навести приклади та застосувати на практиці теоретичні знання при розв'язуванні задач, аналітичні міркування, вміння робити порівняння і висновки.

Індивідуальна самостійна робота

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

- 20-24 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;
- 16-19 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;
- 12-15 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу;
- 9-11 балів – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу;
- 7-8 балів – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу;
- 5-6 балів – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального обсягу;
- 3-4 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу;
- 1-2 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу;
- 0 бал – в цілому обсяг виконаних завдань передбачене на індивідуальну самостійну роботу складає менше 10% від загального обсягу.

Індивідуальна самостійна робота є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувачу вищої освіти необхідно обрати одну з рекомендованих тем з нижченаведеного переліку або індивідуальну темою погоджену з викладачем та самостійно виконати поглиблене дослідження. Результати дослідження оформити звітом у формі есе, реферату або презентації.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Перелік рекомендованих завдань для індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Охарактеризуйте сучасний стан психологічної науки.
2. Основні методологічні проблеми психології.
3. Стан сучасної психології можна розділити на
4. Основні категорії в психології.
5. Охарактеризуйте основне поняття «теорії».
6. Що таке експеримент?
7. Зв'язок психології з математикою.
8. Основні підходи використання математики в психології.
9. Що розуміють коли говорять про математичну психологію?
10. Що таке суб'єкт та об'єкт?
11. Свідомість - це
12. Охарактеризуйте основне поняття «особистість».
13. Індивідуальність - це
14. Основні концепції особистості.
15. Внесок Р.Лурія і Б.М.Теплова до вивчення психіки.
16. Внесок Д.М.Узнадзе в вивченні принципів психологічної теорії.
- 17.

оботи С.В.Кравцова, П.А.Шеварева в вивченні категорії відображення.

18. Основні проблеми вивчення законів в психології.
19. Основні характеристики теорії.
20. Основні рівні психічного відображення.
21. Основні форми детермінізму.
22. Основні «параметри» суб'єктивного відношення особистості.
23. Методологічні основи рішення задач психологічної науки.
24. Проблема діяльності в роботах В.Д.Шадрикова.
25. Концепція особистості О.Ф.Лазурського, В.М.Мясищева.
26. В чому полягає відмінність академічної, практичної, прикладної психології.
27. Проблеми вивчення основних категорій в психології.
28. Основні «параметри» суб'єктивного відношення особистості.
29. Основні психологічні аспекти індивідуальної діяльності.
30. Основні функції психіки на рівні свідомості.
31. Структуру спільної діяльності.
32. Основні функції психіки на рівні свідомості.
33. Спрямованість особистості.

П
К

Контрольна робота:

Контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення домашньої письмової роботи.

Кожен варіант контрольної роботи складається з чотирьох теоретичних питань. Відповідь має містити теоретичні дані стосовно проблеми, якої торкається питання з застосуванням основної та додаткової літератури, приклади, роздуми здобувача ВО стосовно проблеми та висновки.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 30 балів):

25-30 балів – повністю розкрито всі три теоретичні питання, наведено приклади, використана додаткова література та зроблено змістовні висновки;

15-24 балів – повністю розкрито всі питання, наведено приклади та зроблено висновки, але допущено незначні граматичні чи стилістичні помилки;

5-14 балів – дано відповідь не на всі питання, не зроблено висновків, використана лише основна література, здобувач (-ка) «формально» підійшов (-шла) до питань, просто скопіювавши відповідь з певного джерела;

1-4 бали – частково розкриті певні питання, але допущено суттєві помилки;

0 балів – відповідь відсутня.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно та письмово представити звітний матеріал.

Завдання до контрольних робіт

Варіант 1.

1. Методологічні та теоретичні проблеми. Порівняльний аналіз.
2. Постнекласична стадія розвитку науки.
3. Категорія відображення у психології.
4. Оберіть одне з найбільш суттєвих і важливих (з вашої точки зору) відкриттів у психології. Опишіть теорію, у межах якої воно було отримано. Назвіть основні наукові поняття і категорії, через які дане положення визначається й описується в психології.

Визначте, на основі яких методів дослідження було отримане нове знання, що складає зміст обраного вами наукового відкриття.

Варіант 2.

1. Рівні методологічного аналізу в науці.
2. Стадії розвитку науки.
3. Поняття та структура діяльності.
4. Обґрунтуйте сутність і специфіку теоретичного пізнання. Перелічіть його основні форми. Розкрийте особливості використання загальнонаукових логічних методів психологічного дослідження у межах вашої магістерської теми.

Варіант 3.

1. Філософські позиції, що визначають місце та роль психічних явищ у світі.
2. Наукова революція ХХ століття: перехід від некласичної до класичної науки.
3. Підходи до розуміння діяльності у психології.
4. Дайте визначення поняття "методологія психології". Які функції виконує методологія в психологічному дослідженні? Які методологічні принципи психологічного дослідження ви знаєте? Обґрунтуйте доречність використання окремих принципів в межах теми вашої магістерської роботи.

Варіант 4.

1. Наукове знання та його класифікація.
2. Теорія критичного реалізму К.Поппера та принцип фальсифікації гіпотез.
3. Принцип детермінізму в психології.
4. Сформулюйте, обґрунтуйте та опишіть перелік основних категорій психології, застосовуваних у психологічному дослідженні в межах теми вашої магістерської роботи.

Варіант 5

1. Наука та інші форми пізнання навколишнього світу.
2. Класична та некласична психологія.
3. Проблема особистості в психологічній науці.
4. Обґрунтуйте сутність і специфіку емпіричного пізнання. Перелічіть його основні форми. Розкрийте особливості використання емпіричних методів психологічного дослідження у межах вашої магістерської теми.

Варіант 6.

1. Закони в структурі наукового знання..
2. Особливості психологічних знань.
3. Відносини та спілкування як категорії психології.
4. Оберіть одне з найбільш суттєвих і важливих (з вашої точки зору) відкриттів у психології. Опишіть теорію, у межах якої воно було отримано. Назвіть основні наукові поняття і категорії, через які дане положення визначається й описується в психології. Визначте, на основі яких методів дослідження було отримане нове знання, що складає зміст обраного вами наукового відкриття.

Варіант 7.

1. Етапи наукового дослідження.
2. Поняття парадигми та наукової революції за Т. Куном.
3. Принцип системності та його застосування у психології.
4. Обґрунтуйте сутність і специфіку теоретичного пізнання. Перелічіть його основні форми. Розкрийте особливості використання загальнонаукових логічних методів психологічного дослідження у межах вашої магістерської теми.

Варіант 8

1. Характеристика знаково-символічних засобів, які використовуються в науці.
2. Морфологічна та динамічна парадигми в психології.
3. Принцип розвитку як один з основних принципів психології.
4. Дайте визначення поняття "методологія психології". Які функції виконує методологія в психологічному дослідженні? Які методологічні принципи психологічного дослідження ви знаєте? Обґрунтуйте доречність використання окремих принципів в межах теми вашої магістерської роботи.

Варіант 9

1. Наука та інші форми пізнання навколишнього світу.
2. Основні парадигми в психології.
3. Способи системно-структурного дослідження в психології (за Г.П. Щедровицьким)
4. Сформулюйте, обґрунтуйте та опишіть перелік основних категорій психології, застосовуваних у психологічному дослідженні в межах теми вашої магістерської роботи.

Варіант 10

1. Структура сучасного наукового знання.
2. Характеристика знаково-символічних засобів в науці.
3. Гносеологічні аспекти аналізу психічних явищ (за Л.С. Виготським, Б.Ф. Ломовим, М.А. Холодною).
4. Обґрунтуйте сутність і специфіку емпіричного пізнання. Перелічіть його основні форми. Розкрийте особливості використання емпіричних методів психологічного дослідження у межах вашої магістерської теми..

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі усного екзамену.

Кожен білет складається з трьох питань теоретичного або практичного характеру. Відповідь здобувача оцінюється за повнотою та відповідністю науковим положенням про означену проблему.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (оцінюється від 0 до 40 балів):

35 - 40 балів – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади, може зробити кілька незначних помилок;

25 -34 бали - здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади, але може зробити кілька серйозних помилок;

12 - 24 бали – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблеми теми. Правильно дана відповідь на одне питання, інші – частково;

1 – 11 балів – частково надані відповіді на всі запитання, але жодне з них не розкрито, відповіді загальні, допущено суттєві помилки;

0 балів – здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання та практичних завдань.

Перелік питань для підготовки до екзамену

1. Методологічні та теоретичні проблеми. Порівняльний аналіз.
2. Рівні методологічного аналізу в науці.
3. Філософські позиції, що визначають місце та роль психічних явищ у світі.
4. Проблема віри в наукових дослідженнях. Гностицизм та агностицизм в об'єктивному пізнанні світу.
5. Наука та інші форми пізнання навколишнього світу.
6. Наукове знання та його класифікація.

7. Структура сучасного наукового знання.
8. Наукові факти та їх характеристика. Співвідношення гіпотези та факту.
9. Характеристика наукових теорій. Особливості їх побудови.
10. Закони в структурі наукового знання.
11. Етапи наукового дослідження.
12. Знаково-символічні засоби в життєдіяльності людей та в науці. Знак та символ: порівняльна характеристика.
13. Проблеми, пов'язані з оволодінням науковими знаннями: валідність в організації наукового дослідження, інтерпретація знаково-символічних засобів, оволодіння змістом наукових знань.
14. Стадії розвитку науки.
15. Поняття парадигми та наукової революції за Т. Куном.
16. Теорія критичного реалізму К.Поппера та принцип фальсифікації гіпотез.
17. Особливості психологічних знань.
18. Наукове та "ненаукове" психологічне знання.
19. Основні парадигми в психології.
20. Психологічна теорія, її функції та типи (за І.І. Ільєсовим). Етапи побудови психологічних теорій.
21. Визначення психіки в контексті різних психологічних підходів (асоціативна психологія, структуралізм, гештальтпсихологія, функціональна психологія, біхевіоризм, психодинамічні підходи, вітчизняна психологія).
22. Форми психологічних знань та їх характеристика.
23. Способи пояснення психічних явищ.
24. Закони в психології.
25. Гносеологічні аспекти аналізу психічних явищ (за Л.С. Виготським, Б.Ф. Ломовим, М.А. Холодною).
26. Способи системно-структурного дослідження в психології (за Г.П. Щедровицьким).
27. Методологічні принципи психології (принципи детермінізму, активності (єдності свідомості та діяльності), системності, розвитку). Відкритість системи.
28. Категоріальний устрій психології. Базисні категорії та метакатегорії.
29. Категорія відображення у психології.
30. Категорія діяльності в психології: поняття та структура.
31. Категорія особистості в психологічній науці.
32. Мотивація як психологічна категорія.
33. Відносини та спілкування як категорії психології.
34. Основні психологічні проблеми (психогностична, психомотиваційна, психопраксична, психосоціальна, психофізіологічна).

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни.
3. Обов'язкове виконання індивідуального навчально-дослідного завдання.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про кількість накопичених ним балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.
5. Зворотній зв'язок є необов'язковим, але бажаним елементом взаємодії між викладачем та здобувачем вищої освіти.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Освітньо-професійна програма «Екстремальна та кризова психологія» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Спеціальність 053 – Психологія, галузь знань 05 - Соціальні та поведінкові науки. Х.: НУЦЗУ, 2021.
2. Освітньо-професійна програма «Робота з персоналом» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Спеціальність 053 – Психологія, галузь знань 05 - Соціальні та поведінкові науки. Х.: НУЦЗУ, 2021.
3. Ушакова І.М. Теоретико-методологічні проблеми психології. Курс лекцій. Харків: НУЦЗУ, 2016 213 с.
4. Калюжна Є. М. Теоретико-методологічні проблеми психології: навчальний посібник. Київ: ПП ДСЗУ, 2019. 136 с.
5. Корольчук М.С., Трофімов Ю.М., Осьодло В.М. Методологічні та теоретичні проблеми психології. К.: Ельга-Н, Ніка Центр, 2013. 336 с.
6. Крюкова М.А. Теоретико-методологічні проблеми психології (в допомогу до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти ступеня магістра факультету психології, політології та соціології). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/13458>.
7. Максименко С.Д. Розвиток психіки в онтогенезі. (В 2-х т.). – Т.1. Теоретико-методологічні проблеми генетичної психології. – К.: Ваклер, 2002.
8. Максименко С. Д. Теоретико-методологічні проблеми психології особистості. Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України, 2010. Випуск 7 С. 3–18. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/Pspl/2010_7/3-18.pdf
9. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології. (Досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату): Навч.-метод. посібник. – К.: Ніка-центр, 2003. – 204 с.
10. Татенко В.О. Сучасна психологія: теоретико-методологічні проблеми: навч. посіб. К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУдрук», 2009. 288 с.

Інформаційні ресурси

1. Ушакова І.М. Теоретико-методологічні проблеми психології. Курс лекцій. [Електр. вар-нт]. Режим доступу: http://books.nuczu.edu.ua/list.php?IDlist=Q_1#up
2. Ушакова І.М. Курс дистанційного навчання в системі Moodle з навчальної дисципліни «Теоретико-методологічні проблеми психології». Режим доступу: <http://moodle.nuczu.edu.ua/course/view.php?id=166> (ЕКП)
<http://moodle.nuczu.edu.ua/course/view.php?id=174> (ПП)
3. Семиченко В. А.. Теоретико-методологічні проблеми сучасної психології. [Open Journal Systems](http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/12423). № 9. 2016. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/12423>
4. Електронний каталог бібліотеки НУЦЗУ. Режим доступу: <http://books.nuczu.edu.ua/load.php>
5. Електронний каталог Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/node/554>

Розробник:
доцент кафедри
психології діяльності в особливих умовах

Ірина УШАКОВА

